

## **Krótszy ogólny termin przedawnienia i większa ochrona konsumenta**

Od 23 stycznia br. Sejm pracuje nad skróceniem ogólnego terminu przedawnienia. Przedmiotem obrad jest projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw przygotowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Dla wierzycieli ważne jest to, że zgodnie z zapisami projektu nowe przepisy będą miały zastosowanie także do roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie nowelizacji.

Chodzi o projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw przygotowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości (druk sejmowy nr 2216).

### **Skrócenie terminów przedawnienia**

Podstawową zmianą ma być skrócenie ogólnego terminu przedawnienia z 10 do 6 lat (art. 118 Kodeksu cywilnego). Niezmieniony pozostanie natomiast termin przedawnienia roszczeń o świadczenia okresowe oraz związane z prowadzeniem działalności gospodarczej (3 lata).

Dodatkowo projekt zakłada również, że koniec terminu przedawnienia będzie przypadać na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż 2 lata. Taka zmiana będzie stanowić zupełną nowość, przy czym projektowany przepis w obecnej formie nie jest do końca jednoznaczny. Nie określa on wprost, że chodzi o rok, w którym termin przedawnienia miałby dobiec końca. Zgodnie natomiast z uzasadnieniem do projektu ustawy, taki sposób liczenia terminu przedawnienia (do końca roku kalendarzowego) ma zasadniczo wydłużać terminy przedawnienia wynoszące co najmniej dwa lata.

Pomimo tego, że projektodawcy próbują bronić zmian, mówiąc, że są one ułatwieniem dla wierzycieli i dłużników, trudno się z tym jednoznacznie zgodzić. Zdaniem pomysłodawców projektu przesunięcie zakończenia terminu przedawnienia na ostatni dzień roku ma ułatwiać, zarówno wierzycielom jak i dłużnikom, wykazanie, kiedy termin przedawnienia dobiegł końca, w szczególności w zakresie roszczeń, których wymagalność związana jest z podjęciem określonego działania przez wierzyciela. Jednak wbrew stanowisku projektodawcy należy uznać, że rozwiązanie to jest niekorzystne dla dłużnika, gdyż prawie zawsze termin przedawnienia będzie ulegał przedłużeniu, w skrajnych wypadkach o prawie rok.

Taki przepis nie rozwiązuje również do końca problemu roszczeń, dla których wymagalności konieczna jest aktywności wierzyciela (np. doręczenie wezwania do zapłaty), ponieważ zawsze sąd będzie musiał ustalić początkową datę terminu przedawnienia (w projekcie jest mowa jedynie o końcu terminu przedawnienia), co będzie miało znaczenie w przypadku, gdy taka data wypadać będzie na przełomie lat.

## **Szczególna ochrona dla konsumentów**

Dla konsumentów ważną zmianą jest wprowadzenie zasady, że nie będzie można domagać się zaspokojenia roszczeń wobec konsumentów po upływie terminu przedawnienia (projektowany art. 117 § 2[1] Kodeksu cywilnego). W praktyce będzie to oznaczać, że nawet jeżeli konsument nie będzie świadomy, że powinien powołać się na przedawnienie skierowanego przeciwko niemu roszczenia, sąd z urzędu będzie brał to pod uwagę (odwrotnie niż w aktualnym stanie prawnym). Za konsumenta uważa się przy tym osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Przepis powyższy w sposób oczywisty odnosi się do działalności firm windykacyjnych dochodzących przedawnionych roszczeń, w szczególności w postępowaniu elektronicznym przed e-sądem.

Chcąc zapobiec nadużywaniu powyższego przepisu przez konsumentów, ustawodawca zamierza udzielić sądom dodatkowego uprawnienia. Sądy w wyjątkowych przypadkach, po rozważeniu interesów obu stron, będą mogły nie uwzględnić terminu przedawnienia roszczenia przysługującego przeciwko konsumentowi, nawet w przypadku złożenia takiego zarzutu przez konsumenta. Sąd będzie miał do tego prawo, jeżeli będą tego wymagały względy słuszności zgodnie z projektowanym art. 117[1] Kodeksu cywilnego. Przy ocenie, czy w danym wypadku względy słuszności pozwalają na pominięcie przedawnienia, sąd powinien rozważyć w szczególności:

- długość terminu przedawnienia,
- długość okresu do upływu terminu przedawnienia do chwili dochodzenia roszczenia, oraz
- charakter okoliczności, które spowodowały niedochodzenie roszczenia przez uprawnionego, w tym wpływ zachowania zobowiązanego na opóźnienie uprawnionego w dochodzeniu roszczenia.

Rozwiązanie powyższe ma zapobiegać sytuacjom, w których konsument celowo i w złej wierze przewlekałby spełnienie roszczenia, czekając na upływ terminu przedawnienia. Nie jest to jednak całkowitą nowością, ponieważ już obecnie, sądy w niektórych przypadkach nie uznają podnoszonych zarzutów przedawnienia w oparciu o celowe i niezgodne z zasadami współżycia społecznego zachowanie dłużników.

## **Przedawnienie roszczeń sprzed nowelizacji**

Należy podkreślić, że nowe przepisy będą miały zastosowanie również do roszczeń powstałych przed wejściem w życie projektowanych zmian. Zgodnie bowiem z art. 5 ust. 1 projektu do roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych stosuje się od dnia wejścia w życie nowelizacji przepisy w niej określone. Jeżeli zgodnie z nowymi przepisami termin przedawnienia danego roszczenia będzie krótszy niż według przepisów dotychczasowych (np. dla roszczeń przedawniających się z 10-letnim terminem przedawnienia), bieg terminu przedawnienia ma się rozpoczynać z dniem wejścia w życie nowelizacji. Jeżeli jednak przedawnienie, rozpoczęte przed dniem wejścia w życie ustawy, nastąpiłoby przy uwzględnieniu

dotychczasowego terminu przedawnienia wcześniej, to przedawnienie będzie następować z upływem tego wcześniejszego terminu.

Wyjątek będą stanowić przepisy dotyczące konsumentów, które chronią go w większym stopniu niż pozostałych dłużników. Dotyczy to tych roszczeń przeciwko konsumentowi, co do których do dnia wejścia w życie nowelizacji nie podniesiono zarzutu przedawnienia. Takie przypadki mają podlegać z dniem wejścia w życie nowelizacji skutkom przedawnienia z niej wynikającym.

Oznacza to, że w postępowaniu sądowym przeciwko konsumentowi, w którym dochodzone jest roszczenie przedawnione jeszcze przed dniem wejścia w życie ustawy, sąd będzie zobowiązany z urzędu uwzględnić przedawnienie. Dodatkowo, do przysługujących konsumentowi (a nie przeciwko konsumentowi) roszczeń, powstałych przed dniem wejścia w życie nowelizacji i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, mają mieć zastosowanie dotychczasowe przepisy o terminach przedawnienia (w szczególności 10-letni termin przedawnienia).

Autor: Piotr Pawłowski, radca prawny, Kancelaria Prawna Piszcz i Wspólnicy